

Kirjoittaja TkT Ulla Tapaninen työskentelee professorina Turun yliopiston Merenkulkualan koulutus ja tutkimuskeskuksessa. Hänen erityistä osaamisalaansa ovat merenkulun lastivirrat, ympäristö- ja turvallisuusjohtaminen sekä satamaprosessi ja satamien IT-järjestelmät.

Varastot tulevat taas

Lumikasat ja väärässä asennossa olevat vaihteet pysäyttivät junaliikenteen, ahtaajalakko meriliikenteen, tuhkapilvet lentoliikenteen. Alkuvuosi oli haasteellinen kuljetuksessa. Toiset yritykset selvisivät näistä ongelmista pienellä nikottelulla varmuusvarastojensa ja vaihtoehtoisten kuljetusreittiensä avulla, toisille ne aiheuttivat korvaamatonta tuhoa tuotannolle tai asiakassuhteen luotettavuudelle.

Olen sen ikäpolven logistikko, että olen oppinut näkemään varastot tuhoisina yrityksen taloudelle. Niissä makaa tuottamatonta pääomaa, kulut ovat korkeat ja suurta osaa varaston arvosta ei koskaan saada takaisin. Paitisi työssäni, olen soveltanut oppimaani kotielämäni. Vanhat vaatteet päätyvät kierrätykseen sitä tahtia, ettei yleensä ole lainkaan päälle pantavaa ja jääkaapissa on usein vain valo sekä ruokaa vuorokaudeksi. Nettikaupan toimistusten pettäessä meillä syödään makaronia ja ketsuppia, varmuusvarastoja kun ei ole. Pakastintakaan ei sen investointi-, käyttö- ja varastonkiertolaskelmien jälkeen ole hankittu.

Huolimatta jatkuvasta logistiikan osaamisen kehitymisestä näemme viimeisimmästä liikenneministeriön logistiikkaselvityksestä, että Suomen logistiikkakustannukset eivät ole enää tällä vuosikymmenellä laskeneet. Varsinainen kustannusten nousu on tapahtunut pääasiassa kuljetuskustannuksissa, mutta niiden vastapainona varastointikustannuksiakaan ei ole saatu laskemaan. Samanlainen nousu on nähtävissä A.T. Kearneyn selvityksessä Euroopan logistiikkakustannuksista. Paitsi, että Euroopassa kuljetuskustannusten lisäksi on myös varastointikustannukset ja varastoon sitoutuneen pääoman arvo noussut.

Huolestuttavaa tässä on se, että Euroopassa kokonaisluvut jäävät alle 8 prosentin, kun Suomessa logistiikkakustannukset yrityksen liikevaihdosta ylittävät 14 prosenttia. Kuinka teollisuutemme pystyy olemaan kilpailukykyinen, jos olemme jo lähtökohtaisesti 6 prosenttia kalliimpia?

Kuljetuskustannusten nousulle ei ole näkyvissä loppua.

Polttoaineen hinta sekä yhä kiristyvät ympäristömääräykset nostavat kuljetuskustannuksia yhä enemmän, ja tutkimusten mukaan pelkästään laivabunkkerin rikkirajoitukset tuovat kuljetuksiimme satojen miljoonien lisälaskun. Voimme vain ihmetellä millaisia lisäkustannuksia neuvottelujen alla olevat merikuljetusten hiilidioksidipäästöjen rajoitukset tulevatkaan tuomaan.

Selvitysten mukaan varastointikustannuksia ei ole siis saatu alentumaan. Tiedämme kuitenkin, että varastoissa makaa miljoonien arvosta pääomaa, joka voitaisiin vapauttaa tuottavampaan käyttöön. Onko kyse osaamattomuudesta, eikö varastoja osata enää hallita nykyistä paremmin? Vai onko kyse asiakastarpeista? Haluavatko asiakkaat tuotteensa "nyt heti", ja varmuusvarastotasojen siksi pidettävä korkealla tai luovutettava asiakas kilpailijalle?

Oli korkeiden varastomäärien syynä osaamattomuus tai asiakasvaatimukset, kuljetuskustannusten nousu on pysyvää. Nyt jos koskaan pitää katsoa yrityksen logistiikkastrategiaa kokonaisuutena. Onko sittenkin halvempaa ja parempaa asiakaspalvelua kehittämään varastonhallintaa, jopa lisätä varmuusvarastoja ja käyttää hitaampia, halvempia ja ympäristöystävällisempiä kuljetusmuotoja? Tämän vuoden alusta suuri osa Aasian konttilaivoista on jo hidastanut matkaansa, vähentänyt polttoaineenkulutusta ja samalla parantanut saapumisaikojensa luotettavuutta – sama trendi on mahdollista myös Euroopan ja Suomen sisäisissä kuljetuksissa.

Tarvitsemme tehokkaampaa ja parempaa varastonhallintaa, sillä tulevien kuljetuskustannusten nousun myötä (varmuus)varastot ovat entistä tärkeämpi toimitusvarmuudelle ja asiakasvarmuudelle. Erityistä huomiota on samalla kiinnitettävä kuljetusten laatuun ja lastiturvallisuuteen. Niillä voidaan saavuttaa huomattavia kustannussäästöjä asiakaspalvelun ja luotettavuuden samaan aikaan parantuessa. ■